

NAMN ATT MINNAS

HANS LÖWBEER

Är det någon händelse efter valet — eller åtminstone efter valutgången — som engagerat svenska folket så är det lärarkonflikten. Den har framkallat upprörda känslor i alla läger, hårda ord har växlats mellan parterna och mellan deras sympatisörer resp. kritiker bland pressen och den mestadels neutrala allmänheten, eleverna och deras föräldrar, som här utgjort tredje man. Det är inte för mycket sagt att konflikten varit impopulär — och det är heller inte för mycket sagt att konfliktens impopuläraste förgrundsgehalt blivit chefen för skolöverstyrelsen, generaldirektör Hans Löwbeer.

Anledningen är inte svår att förstå. Hr Löwbeer, som sin ställning likmätigt borde ha intagit en upphöjt opartisk ståndpunkt, identifierade sig helt med den ena parten i konflikten, arbetsgivarparten. I en rad ytterst osympatiska framträdanden i TV uppmanade han öppet till strejkbryteri och hotade de elever, som inte ville delta i en fullständigt meningslös och desorganiserad "skolgång" utan lärare med repressalier.

Det är, skrev i anledning härav Upsala Nya Tidning (fp), förmodligen inte uppenbart för många att generaldirektör Hans Löwbeer, som i TV-rutan framträder med goda råd till elever och föräldrar om hur man skall mildra verkningarna av konflikten, inte är den neutrale företrädaren för den drabbade parten utan tvärtom en av ledamöterna i styrelsen för avtalsverket. Hr Löwbeer är således delaktig

i ansvaret för avtalsverkets beslut att säga nej till medlingskommissionens begäran om att parterna skulle uppskjuta konfliktåtgärderna och försöka fortsätta förhandlingarna, en begäran som SACO oreserverat bifallit för sin del. Det kan kanske finnas anledning att hålla denna omständighet i minnet, när parternas agerande fördöms just med hänsyn till tredje man.

När hr Löwbeer dekreterade att skolplikten och närvaroskyldigheten liksom hittills skall upprätthållas trots lärarkonflikten reagerade pressen med skärpa. Dagens Nyheter (fp) frågade sig om det inte hade varit mest realistiskt att redan från början satsa på självstudier i hemmen i kombination med fritidssysselsättningar. Herrarna i regeringen och skolöverstyrelsen — som genom lockouten i det stora flertalet fall bär det direkta ansvaret för att lärarnas undervisning upphört — borde åtminstone avstå från att orda om skolplikt och närvaroskyldighet i en lärarlös skola. Speciellt orimligt är det att man till och med tillåter sig att använda hot om indragning av studiebidragen som påtryckningsmedel. Det skulle bara fattas att eleverna, som genom lärarkonflikten helt utan egen förskyllan drabbas av studieavbrott, också skulle utsättas för ekonomiska sanktioner från den lockoutande statsmaktens sida, sade DN.

Skall eleverna straffas? undrade Svenska Dagbladet (h), som underströk att hr Löwbeers uttalanden blivit egendomligare och egendomligare.

Samtidigt som en erfaren skolman och rektor i Stockholm framhållit att det enligt hans mening är vanvettigt att tala om skolplikt när inga lärare undervisar — en uppfattning som f.ö. fått stöd av den yppersta juridiska expertis — vidhåller hr Löwbeer att skolplikten skall upprätthållas. Tidningen vände sig särskilt mot Löwbeers hotelse att om en elev inte infinner sig i sin desorganiserade skola "finns det många andra som vill ta den lediga gymnasieplatsen om det går." Detta kan väl ändå inte vara allvarligt menat av en person, som genom sin ställning i avtalsverkets styrelse är medansvarig för den statliga lockouten? Skall eleverna bestraffas genom uteslutning från högre skolor på grund av de förvirrade förhållanden som konflikten skapar? Expressen (fp) talade om förblindelse på hög nivå med adress till hr Löwbeer och själva regeringsorganet Aftonbla-

dets (s) populära tecknare Bertil Almquist ägnade en hel söndagsbaksida av tidningen åt en effektivt tecknad polemik mot herr Löwbeers utpressarfasoner.

Detta lilla tidningscollage ger ingen vacker bild av hr Löwbeers agerande och förklarar det dåliga anseende han förvärvat inte bara bland SACO:s sympatisörer, inte heller bara inom det borgerliga lägret utan över huvud taget bland alla som hållit på fair play i denna konflikt. Hr Löwbeer har framstått mindre som en självständig chef för ett självständigt verk än som den socialdemokratiska regimens handgångne man och hejduk, ett villigt redskap för socialdemokratins försök att i vad som realiter varit en strid mellan regeringen och de till SACO anslutna statsanställda värva väljare inför 1968 års val.

Så mycket mer förbluffande är det

att från de främsta och mest omdömesgilla också bland hans motståndare få höra att han är en stark och hård man, en man som man kan lita på och som man på ett tidigt stadium hade kunnat få till stånd ett avtal med om han varit ens motpart i förhandlingarna. Han skulle varit en utomordentlig chef för avtalsverket. Det är inte han, säger man, som gått i regeringens ledband, snarare tvärtom — för att i nästa stund tillägga att hans allmänna uppträdande i skolstriden varit till ofantlig skada för det svenska undervisningsväsendet genom att han medvetet och avsiktligt underblåst konflikten. Om man skall få dessa uttalanden att gå ihop blir hr Löwbeers ansvar så mycket större. Då är han inte längre mannen som låtit sig begagnas under konflikten utan som begagnat sig av den, då är han inte längre en tjänare av regeringens ansvarslösa politik i frågan, utan dess tillskyndare. Det gör honom genast till en mera farlig företeelse i svenskt kulturliv, som det finns anledning att syna närmare i sömmarna.

Hans Löwbeer är ämbetsmannason. Hans far var en tid landshövding i Västernorrlands län och sedermera generaldirektör och chef för Patent- och Registreringsverket, men hade gjort hela sin tidigare karriär inom eklestistikdepartementet. Sonen Hans gick bokstavligen i faderns fotspår. Efter en jur. kand. i Stockholm 1947 och tingstjänstgöring fram till 1950 blev han detta år amanuens i eklestistikdepartementet. Han är intelligent och duktig och hans karriär blev snabb. Han avancerade till andre kanslisekreterare 1952, till förste 1953, blev budgetsekreterare 1955, t. f. byråchef 1956 och statssekreterare 1957. Det anses att Ivar Persson i Skabersjö — skämtsamt kallad Ljusets bonde — utpekade honom till denna befattning och därmed, enligt Löwbeers anhäng-

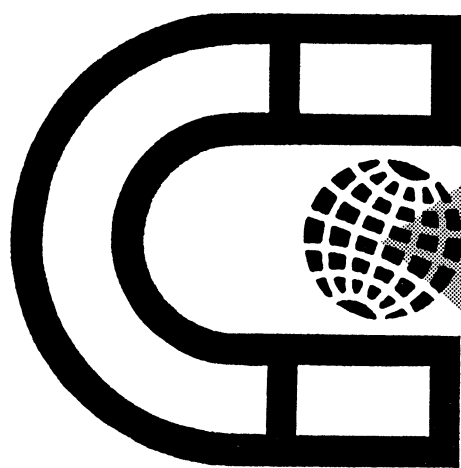
are, gjorde sin enda bestående insats för svenskt utbildningsväsende. Den uppfattningen kan diskuteras. Ty Löwbeer, som hittills varit en tämligen färglös och intetsägande om än skicklig och effektiv byråkrat — en typisk sekreterare hos pastoratsindelnings- och kyrkomusikersakkunniga — visade nu färg. Som Edenmans närmaste man var det han som i praktiken konstruerade grundskolan. Edenmans intresse för utbildningsfrågor har koncentrerat sig till universitetsundervisningen och Löwbeer fick fria händer. Den egalitära visionen bakom enhetsskolan må ha varit Stellan Arvidsons men det är Hans Löwbeer som svarat för dess förverkligande. Det är han som genomdrivit ett statligt skolmonopol med därav följande likriktning. Det är han som givit den gamla svenska lärodomsskolan dödsstöten och ersatt kvaliteten med kvantitet, differentiering med nivellering och bildning med halvbildning i vårt skolväsende.

Belöningen lät inte vänta på sig. När Nils Gustav Rosén 1963 efter att i dryga 15 år ha gått regeringens ärenden som chef för skolöverstyrelsen sparkades uppåt och utnämndes till det fordom ansedda ämbetet som universitetskansler — dvs. till gagnet om inte till namnet blev byråchef i eklestistikdepartementet — utsågs Löwbeer till hans efterträdare. Valet var självfallet. Mannen som konstruerat grundskolan på papperet skulle se till att den fungerade i praktiken. Det har som bekant gått som det har kunnat och inte har det gått bättre av den konflikt, Löwbeer nu själv underblåst. Hans vänner och motståndare må vara rörande eniga om att han är en i alla avseenden förträfflig person — ur konservativ synpunkt måste han under alla förhållanden te sig som en fara för vårt kulturliv.

Tilläggas kan att hans närmaste politiske umgängesvän heter Olof Palme.

G. U.

ASEA

överallt
mellan
polerna